

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

ІН Інститут педагогіки і психології

Кафедра Психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології
проф. С.М. Кондратюк
(підпис) (ініціали та прізвище)
« 28 » 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

спеціальність **053 "Психологія"**

освітня-програма **Практична психологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією ІН
Інституту педагогіки і психології Сумського
державного педагогічного університету імені
А. С. Макаренка

« 28 » серпня 2020 р.

Голова: к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

1. Дворніченко Лариса Леонідівна, к. філос. н, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Кузікова С.Б. д. психол. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
20 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
20 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
год.		год.	
Консультації:			
48 год.	80 год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Філософія практичної психології» є обов'язковою дисципліною в процесі підготовки психологів. Мета даного курсу – сформувати у майбутніх психологів цілісне бачення практичної психології не тільки як процесу допомоги людині – суб'єкту власного життя, але й як діяльності що трансформує світогляд, сприяє особистісному розвитку, поліпшує психологічний клімат у суспільстві.

Основними завданнями курсу є:

- Ознайомити слухачів з філософськими та психологічними підходами до виміру мистецтва жити, життєтворіння у сучасному суспільстві – суспільстві ризику.
- Висвітлити філософські дискурси мистецтва жити та психологічні категорії життєтворіння;
- Проаналізувати стратегії розвитку людини протягом життя в умовах непередбачуваності.
- Розкрити можливості практичної психології, що до об'єднання філософських практик та технологій коученгу;

Результатом вивчення курсу є формування у бакалаврів наступних компетентностей:

Інтегральної компетентності:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

- загальних компетентностей:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальних, фахових компетентностей:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

2. Міждисциплінарні зв'язки

Курс «Філософія практичної психології» є етапом підготовки фахівців, які навчаються за спеціальністю «Практична психологія». Вивчення курсу це важливий етап для подальшого оволодіння такими дисциплінами, як «Історія психології», «Філософія психології», «Соціальна психологія з практикумом», «Психологія саморозвитку», «Основи психологічного консультування», «Життєві кризи особистості» та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі професійної діяльності у галузі психології забезпечується наступними результатами навчання. Майбутні психологи зможуть:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Основні результати навчання, досягнення яких забезпечує дана дисципліна:

- РН 1. Володіння понятійно-термінологічним апаратом дисципліни;
- РН 2. Розуміння предмету, об'єкту, сутності практичної психології як самостійної науки;
- РН 3. Знання етичних принципів, умови й чинники надання психологічної допомоги людям;
- РН 4. Розуміти на основних соціальних практиках та можливостях антропотехнічних вправ.
- РН 5. Володіння основними технологіями дискутування та логічного висловлювання власних думок;
- РН 6. Розуміння значення соціально-відповідальної та свідомої поведінки в складних умовах сьогодення,

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	«Відмінно». Відповідь або виконання завдання характеризується правильністю та повнотою без допомоги викладача. Під час висвітлення питання студент може теоретично обґрунтувати загальні методичні засади викладання окремих тем курсу, самостійно організовувати пізнавальну діяльність на аудиторних заняттях та в позааудиторний час; демонструє навички організації соціально-психологічної взаємодії.
82-89	«Дуже добре». Навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам. Теоретичний зміст курсу освоєно повністю, необхідні практичні навички роботи з матеріалом в основному сформовані. Передбачені навчальною програмою навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального.
74-81	«Добре». Студент володіє матеріалом з теми. Викладення матеріалу з теми є чітким, логічним з наведенням прикладів із власних спостережень, використанням знань із суміжних дисциплін, передового досвіду. Відповідь або виконання завдання характеризується повнотою з незначними огріхами без надання допомоги з боку викладача.
64-73	«Задовільно». Відповідь або виконання завдання характеризується недостатньою повнотою, але правильністю без надання допомоги викладача. Студент володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, однак, під час розкриття теоретичних основ психології спорту студент може припускатися окремих неточностей, які виправляє після надання консультативної допомоги викладача.
60-63	«Посередньо». Відповідь або виконання завдання характеризується неповнотою і проводяться за допомогою консультації викладача. Значну частину матеріалу студент наводить на репродуктивному рівні, зазнає труднощів під час надання визначень ключовим поняттям теми, недосконало володіє сучасними досягненнями

	психологічної науки. Під час відповіді спостерігається порушення логічності та точності.
35-59	«Незадовільно» (з можливістю перескладання). Відповідь або виконання завдання характеризується фрагментарністю і є можливими тільки за умови надання допомоги викладача. Студент частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами. Викладення матеріалу відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю огріхів та неточностей.
1 - 34	«Незадовільно» (без можливості перескладання). Відповідь або виконання завдання характеризується неправильністю та фрагментарністю, відбуваються під керівництвом викладача. Теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою курсу, засвоєно частково, необхідні практичні уміння не сформовано. Контрольні роботи за змістовими модулями не написано.

Розподіл балів

Приклад для заліку

Поточний контроль									Разом	Сума
Розділ 1		Розділ 2					Розділ 3			
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1.	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 3.1	Т 3.2		
Поточний контроль									75	100
5	10	5	5	10	5	15	5	15		
Контроль самостійної роботи									25	
	5		5		5	5		5		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно

60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, підготовка презентації з проблемних питань дисципліни, понятійний контроль. Для оцінки результатів навчання в курсі використовуються: залік. Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливо перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Філософські основи практики у сучасній психології.

Тема 1.1 Проблема визначення методологічних основ практичної психології. Прагматичний підхід як основна позиція у конструюванні

методології вітчизняної практичної психології. Категорія «психологічна проблема» як системоутворююча функція. Найпоширеніші проблеми з якими працює практичний психолог. Основні категорії практичної психології: «запит», «життєва ситуація особистості», «життєвий шлях особистості», «життєва перспектива особистості», «доля», «соціальна активність особистості», «життєтворчість».

Тема 1.2. Філософія практики у сучасній психології. Цілісний аналіз проблем, цілей і завдань психологічної практики. Основні стратегії психологічної практики: гуманістична, розвивальна, маніпулятивна. Основні практики у психології: психологічне консультування, психологічна діагностика, психологічна корекція та психологічна терапія.

Розділ 2. Мистецтво жити у сучасному суспільстві: теоретичні моделі і методологічні стратегії.

Тема 2.1. Філософія мистецтва жити. Філософія мистецтва жити: генезис і сучасний стан. Концептуальні контури філософії мистецтва жити: витоки і перспективи. Міждисциплінарний характер теоретичної рефлексії мистецтва жити: педагогіка (педагогіка життєтворчості, компетентнісно орієнтована освіта), психологія (психологія життєтворчості, екзистенційний психоаналіз, розуміюча психологія), соціологія (соціологія життя, дослідження стилів і стратегій життя, біографічні дослідження). Мистецтво жити як мистецтво жити разом: завдання соціальних практик.

Тема 2.2. Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості. Теоретико-методологічні підходи до життєтворення як практикування. Модель соціально-психологічних практик життєтворення особистості (за Т.М.Титаренко). життєві шляхи особистості: напрями моделювання процесуальності. Способи оптимізації практик особистісного автобіографування.

Тема 2.3. Керування ризиками як фактор життєтворення особистості. Проблема керування ризиками: реалії соціального простору. Мінімізація ризиків, психологічна безпека та стабільність особистості.

Соціально-психологічні практики стабілізації життєвого простору особистості. Способи оптимізації стабілізаційних практик особистості.

Тема 2.4. Мистецтво жити у сучасному суспільстві: людина як суб'єкт життєтворчості. Наукові школи життєтворчості. Життєтворчість як «культура себе» і турбота про себе. Узгодження в індивідуальному мистецтві жити вимог об'єктивності та суб'єктивності, тобто поєднання імперативів самореалізації власного покликання і призначення із імперативами людського буття та співбуття. Соціально-психологічні практики конструювання партнерських стосунків.

Тема 2.5. Мотивація життєтворення. Мотиваційний дискурс і життєтворення особистості. Практики розвитку мотивації: нормативно-ментативне конструювання, мотиваційно-дискурсивні практики життєтворення, трансформація мотиваційного дискурсу в процесі життєтворення. Технології оптимізації просоціальних практик життєконструювання особистості.

Розділ 3. Життєвий шлях та обрії особистісного зростання.

Тема 3.1. Життєвий шлях особистості. Від життєвого до творчого шляху. Рушійні сили розвитку особистості. Формування здорового способу психічного життя особистості. Віра в людину як критерій особистісного зростання. Умови що сприяють особистісному зростанню. Життєвий світ як форма саморозвитку особистості. Роль суб'єкта в особистісному зростанні. Вибір у філософському та психологічному контекстах.

Тема 3.2. Технології особистісного зростання. Усвідомлення власного життя. Відповідальність за життя як умова ефективної психологічної допомоги і технологій саморозвитку. Планування та тайменеджмент в структурі життєтворення. Зона комфорту та коуч-стратегії як соціальні практики активізації життєвої перспективи.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Філософські основи практики у сучасній психології.												
Тема 1.1 Проблема визначення методологічних основ практичної психології.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 1.2 Філософія практики сучасної психології.	10	2	2			6	10					10
РОЗДІЛ 2. Мистецтво жити у сучасному суспільстві: теоретичні моделі і методологічні стратегії.												
Тема 2.1. Філософія мистецтва жити.	10	2	2			6	10					10
Тема 2.2 Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості.	10	4	2			4	10	2				8
Тема 2.3 Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.	10	2	2			6	10					10
Тема 2.4. Мистецтво жити у сучасному суспільстві: людина як суб'єкт життєтворчості.	10	2	2			6	10	2				8

Тема 2.5. Мотивація життєтворення.	10	2	2			6	10					10
РОЗДІЛ 3. Життєвий шлях та обрії особистісного зростання.												
Тема 3.1 Життєвий шлях особистості.	10	2	2		2	4	10				2	8
Тема 3.2 Технології особистісного зростання.	10	2	4			4	10		2			8
Усього годин	90	20	20		2	48	90	4	4		2	80

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Проблема визначення методологічних основ практичної психології.	2	
2	Філософія практики у сучасній психології.	2	
3	Філософія мистецтва жити.	2	
4	Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості.	2	2
5	Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.	2	
6	Мистецтво жити у сучасному суспільстві: людина як суб'єкт життєтворчості.	2	
7	Мотивація життєтворення.	2	
8	Життєвий шлях особистості.	2	
9	Технології особистісного зростання.	4	2
Разом		20	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Психологія життєтворення особистості в сучасному світі : монографія / за ред. Т. М. Титаренко. К.: Міленіум, 2016. 320 с.
2. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості : у межах і за межами буденності. К.: Либідь, 2003. 376 с.

3. Титаренко Т.М. психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія/ Т.М.Титаренко, О.М.Кочубейник, К.О.Черемних. К.Міленіум. 2014. 206с.

4. Українська наукова школа психології та педагогіки життєтворчості та перспективи розвитку: наук-метод. зб./ за ред.Л.В.Сохань, І.Г.Єрмакова та ін.- Запоріжжя. 2013. 577с.

5. Франкл В. Человек в поисках смысла. М.Биг-пресс, 2012. 204с.

Додаткові:

1. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну. М.: Прогрестрадиция, 2000. 384с.

2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Учеб пособ. М.: Независимая фирма «Класс». 2001. 332с.

3. Гиппиус С.В. Тренинг развития креативности. Гимнастика чувств. СПб. Речь. 2001. 246с.

4. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник /За ред. Л.В. Сохань, І.Г. Єрмакова, Г.М. Несен.- К.: Богдана, 2003. - 520 с.

5. Життєві домагання особистості // за наук. ред. Т.М.Титаренко // К., 2007. – 456 с.

6. Життєтворчість особистості: концепція, досвід, проблеми: Науково-методичний збірник / За редакцією кандидата історичних наук І.Г.Єрмакова, Г.М.Несен. – Запоріжжя: Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2006. – 592 с.

7. Кросли М.Л. Нормативная психология. Самость, психологическая травма и конструирование смыслов. Х.: Гуманитарный центр, 2013. 284с.

8. Кюблер – Росс Э.О. О смерти и умирании. К.: София, 2001. 320с.

9. Особистісний вибір: психологія відчаю та надії // за наук. ред. Т.М.Титаренко // К.: Міленіум, 2005. – 336 с.

10. Фуко М. История сексуальности –III: Забота о себе. Киев: Дух и литера; Грунт; Рефл. – бук, 1998. 288 с.

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Нормативні документи МОН України
2. Словники та енциклопедії з психології.
5. Відео наочність.
6. Мультимедійні презентації.